Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Eduskunnan maa- ja metsätalous valiokunnan asiantuntijakuuleminen 24.9.2021

Asia: E 97/2021 vp Komission tiedonanto 55-valmiuspaketista

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi 55-valmiuspaketista.

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee 55-valmiuspakettia maankäyttösektorin eli LULUCF-asetuksen osalta. Maa- ja metsätaloutta koskevat 55-valmiuspaketin lakialoitteista erityisesti LULUCF-asetus, taakanjakoasetus ja uusiutuvan energian direktiivi.

Eurooppalaisessa ilmastolaissa kiristettiin EU:n vuoden 2030 ilmastotavoitetta niin että vuoteen 2030 mennessä koko EU-alueen nettopäästöt ovat vähentyneet vähintään 55 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Lisäksi asetettiin tavoite saavuttaa EU:n laajuinen hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä. Maankäyttösektorilla tämä tarkoittaa nettopoistuman kasvattamista. Ministeriö korostaa, että nieluilla on merkittävä, mutta rajallinen rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Ministeriö pitää tärkeänä yleistä periaatetta, jonka mukaan EU-tasoisessa LULUCF-sektorin sääntelyssä ei tule luoda tilannetta jossa jokin maa voi hyötyä Suomen metsänieluista ja jättää niiden avulla päästövähennyksiä tekemättä.

Maa- ja metsätalousministeriö yhtyy valtioneuvoston kantaan ja haluaa nostaa 55-valmiuspakettiin liittyen esille seuraavat maa- tai metsätaloutta koskeva asiakohdat:

LULUCF-asetusehdotus

Voimassa oleva LULUCF-asetus tarkastelee maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden kasvihuonekaasulaskentaa kaudella 2021-2030.

Tärkeimmät muutosehdotukset edistävät kasvaneen ilmastokunnianhimon saavuttamista EU:ssa. Ehdotuksessa tarkastellaan pääasiassa kolmea ajanjaksoa: vuosia 2021-2025, vuosia 2026-2030 sekä vuoden 2031 jälkeistä aikaa.

Ensimmäisellä kaudella 2021-2025 soveltamisalaan ei tule muutoksia, vaan sovelletaan voimassaolevaa LULUCF-asetusta. Toisella kaudella 2026-2030 soveltamisala on raportoidut päästöt ja poistumat kasvihuonekaasuinventaarion hallintomalliasetuksen mukaan ja YK:n ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen (ilmastopuitesopimus) määrämuotoisten taulukoiden raportointiluokkien mukaan. Vuoden 2031 jälkeen maatalouden muut kuin hiilidioksidipäästöt lasketaan yhdessä maankäyttösektorin

kanssa ns. AFOLU-järjestelmässä, jonka laskentasäännöt ovat yhdenmukaiset ilmastopuitesopimuksen raportoinnin kanssa.

Velvoite kaudella 2021-2025

Kuten voimassa olevassa LULUCF-asetuksessa, kaudella 2021-2025 jäsenvaltiot on velvoitettu vastaamaan siitä, että kasvihuonekaasupäästöt eivät ylitä poistumia. Laskenta suoritetaan voimassa olevan LULUCF-asetuksen tilinpitoluokissa kokonaispäästöjen ja kokonaispoistumien summana. Suomelle esitetään edelleen käytettäväksi erillisjoustoa, josta on sovittu nykyisen LULUCF-asetuksen yhteydessä. Suomen on mahdollista käyttää erillisjoustona 5 miljoona hiilidioksidiekvivalenttitonnia kaudella 2021-2025

Jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet kaudella 2026-2030

Toiselle kaudelle asetetaan EU:n yhteinen tavoite sektorin kasvihuonekaasujen nettopoistumalle vuodelle 2030. Sen suuruus olisi -310 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Asettamalla EU-tason nielutavoitteen komissio ohjaa EU:ta kohti vuoden 2050 hiilineutraaliustavoitetta, jossa maa- ja metsätalouden nielut kompensoivat ne päästöt, joita ei ole teknisesti mahdollista enää vähentää.

EU-tason -310 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin kokonaistavoite jaetaan jäsenvaltioiden kesken. Jäsenvaltiokohtaiset osuudet on määritelty laskemalla kunkin maan keskiarvo nettopoistumista tai –päästöistä maankäyttösektorilla vuosilta 2016-2018 sekä jyvittämällä 42 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia jäsenvaltioille valtion hoidetun maan pinta-alan suhteessa koko EU:n hoidetun maan pinta-alaan.

Suomelle komissio esittää vuodelle 2030 nielutavoitetta -17,8 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuden lisätoimenpiteillä saavutettaisiin vähintään 3 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin ilmastovaikutus vuoteen 2035 mennessä. Käytettävissä olevien arvioiden mukaan tuon komission ehdotuksen mukaisen nettonielutason saavuttaminen olisi mahdollista mutta se edellyttää lisätoimia.

Ilmastoneutraalius vuonna 2035

Kolmannella kaudella, vuodesta 2031 eteenpäin, LULUCF-asetuksen soveltamisalaa laajennetaan koskemaan myös taakanjakosektorin maatalouden ei-hiilidioksidipäästöjä (metaani ja typpidioksidi). Täten kaikki maankäyttösektorin kasvihuonekaasut olisivat saman laskenta- ja tilinpitojärjestelmän (AFOLU, *agriculture, forestry and land-use*) piirissä. Vuonna 2035 uuden maankäyttösektorin (AFOLU) olisi tarkoitus olla hiilineutraali ja siitä eteenpäin tavoitellaan hiilinegatiivisuutta. Komissio ehdottaa vuoden 2025 loppuun mennessä jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet ja EU:n

laajuisia toimenpiteitä vuoden 2030 jälkeiselle ajalle. Vuoden 2030 jälkeisistä tavoitteista tehdään uusi vaikutusten arviointi ja lainsäädäntöehdotus.

LULUCF-ehdotuksesta maa- ja metsätalouden näkökulmasta

LULUCF-asetusehdotus tarkastelee maankäyttösektorin aikaansaamia kasvihuonekaasujen nettopäästövähennyksiä. Ministeriö pitää lisäksi tarkoituksenmukaisena tarkastella maankäyttöä sekä maa- ja metsätaloutta kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti, jotta samalla edistetään myös muita keskeisiä politiikkatavoitteita, jotka koskevat mm. biotaloutta, vähäpäästöisyyttä, maaseudun kehittämistä, ruuantuotannon kannattavuutta ja kilpailukykyä, uusiutuvaa energiaa ml. bioenergiaa sekä puhtaita ratkaisuja ja luonnon monimuotoisuutta.

Maatalouden osalta on hyvä huomata, että se ei ole ainoastaan kasvihuonekaasupäästöjen lähde, vaan se on metsien ohella yksi niistä harvoista sektoreista, joka pystyy myös sitomaan ilmakehästä hiiltä maaperään. Suotuisilla viljelykäytännöillä kuten talviaikaisella kasvipeitteisyydellä, monivuotisilla nurmilla ja kevennetyllä maanmuokkauksella tämä on mahdollista. Komissio julkaisee vuoden 2021 loppuun mennessä hiiliviljelyä (Carbon Farmin) koskevan aloitteen, jonka tarkoitus on tukea luonnollisten hiilinielujen kasvattamista maankäyttösektorilla.

Maankäyttösektorilla osa toimenpiteiden tuloksista voidaan saavuttaa pitkällä aikavälillä, mikä tulee ottaa huomioon toimenpiteitä valittaessa ja niiden vaikutuksia seuratessa. Maankäyttösektorin nielut vaihtelevat vuosittain johtuen sekä luonnollisista (esim. myrskytuhot) että ihmisperäisistä syistä (markkinat säätelevät hakkuiden aktiivisuutta).

Uusiutuvan energian direktiivi

Maa- ja metsätalousministeriön näkökulmasta uusiutuvan energian direktiivin keskeinen sisältö liittyy erityisesti bioenergiaan ja sille asetettaviin kestävyysvaatimuksiin eli biomassan kestävyyskriteereihin.

Perusmuistiossa (VNEUS2021-00698) kuvaillun mukaisesti voimassaolevaan direktiiviin sisältyviä biomassan kestävyyskriteereitä esitetään muutettavaksi erityisesti metsäbiomassojen osalta. Muutokset liittyvät sekä nykyisen riskiperustaisen tarkastelutavan muutoksiin ja siihen, että tietyiltä alueilta korjattu metsäbiomassa olisi direktiivin mukaan aina kestämätöntä. Ehdotuksen mukaan tiettyjen metsähakejakeiden osalta niiden energiakäyttöä ei saisi jatkossa kansallisesti tukea. Lisäksi komissio ehdottaa muutoksia laitosten kokorajaan, jota kestävyyden todentaminen koskisi sekä kiristyksiä vaadittaviin kasvihuonekaasujen päästösäästövähenemiin. Maa- ja metsätalousministeriö suhtautuu osaan esitetyistä muutoksista varauksellisesti. Maatalousbiomassaa koskevaan sääntelyyn ei olisi tulossa

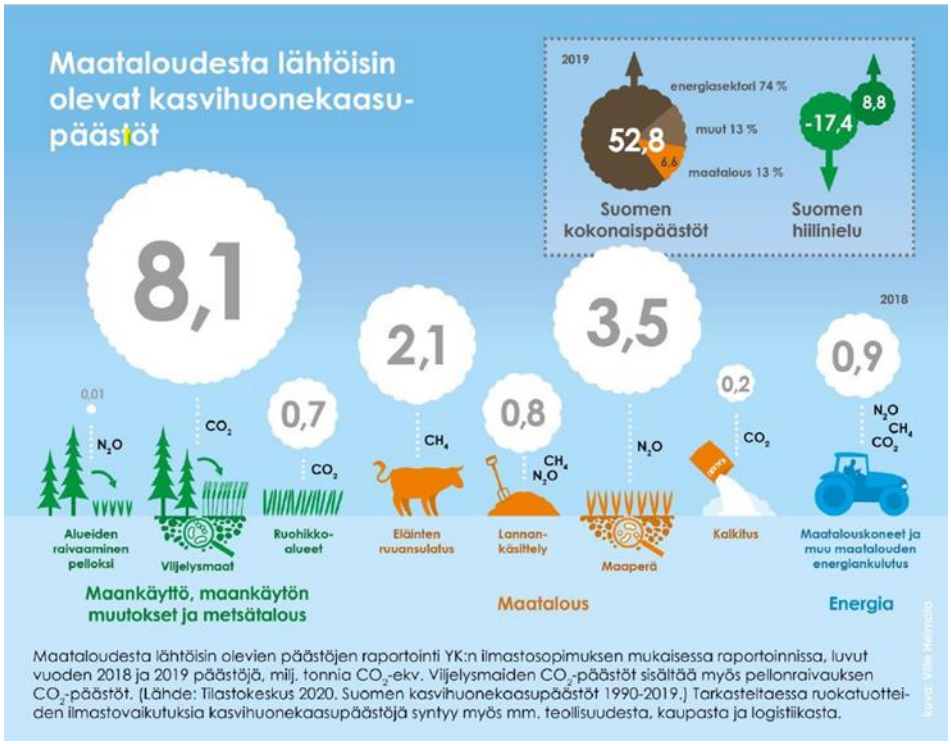
muutoksia nykytilanteeseen. Tarkemmat kannat edellä kuvattuihin muutoksiin esitetään uusiutuvan energian direktiiviä koskevassa U-kirjelmässä.

Taakanjakosektorin asetus

Komission taakanjakosektorille esittämä Suomen kansallisen päästövähennystavoitteen nosto nykyisestä 39 %:sta 2005-2030 50 %:iin on erittäin haastava. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan useammalla eri raportointisektorilla (maatalous-, maankäyttö- ja energiasektori) (kts. kuva). Taakanajakosektorille maatalouden päästöistä kuuluvat kotieläinten ruuansulatukseen ja lannankäsittelyyn liittyvät metaanipäästöt (CH_4) sekä maaperään liittyvät dityppioksidipäästöt (N_2O). Näiden päästöjen vähentäminen on erittäin vaikeaa ilman tuotannossa tapahtuvaa vähenemistä.

Maankäyttösektorille on huomattavasti helpompi löytää päästövähennyskeinoja maatalouteen liittyvien päästöjen vähentämiseksi kuin maataloussektorille.

EU:n komissio on omissa arvioissaan havainnut myös yllä mainitut haasteet maatalouden päästövähennysten osalta. Siksi komissio on ehdottanut osana 55-valmiuspakettia ja maankäyttösektoria koskevaa ns. LULUCF-asetusta, että maatalouden päästöt irrotettaisiin taakanjakosektorista ja ruuantuotannon päästöjä tarkasteltaisiin yhdessä metsätalouden ja muun maankäytön kanssa 2030-luvulla (ns. AFOLU-sektori). Maa- ja metsätalousministeriö pitää kyseistä ehdotusta lähtökohtaisesti kannatettavana.

Lähde: Luonnonvarakeskus